

MIRVAD KURIĆ, V.D. DIREKTORA DRAME NARODNOG POZORIŠTA SARAJEVO

Moguća pozorišna saradnja između Užica i Sarajeva

- Užice i Sarajevo trebalo bi više da sarađuju i o tome sam razgovarao sa direktorom NP Užice. Na saradnju nas upućuje i sama geografija, jer je Užice bliže Sarajevu, nego Beogradu. Možemo da razmenjujemo predstave, ali i da uspostavimo i druge vidove saradnje - kaže Mirvad Kurić, v.d. direktora Drame Narodnog pozorišta Sarajevo, koji je na toj dužnosti od pre dva meseca.

- Moja ideja je da ojačamo ansambl, da bismo mogli da funkcionisemo u budućnosti, kako bismo zadovoljili sve umetničke standarde. Pozvali smo Kokana Mladenovića da režira „Prosjačku operu“, koja je premijerno izvedena u subotu, 4. novembra. Članovi kompletnog glumačkog ansambla su učestvovali u radu sa rediteljem i u pripremi same predstave. Time je naš ansambl dobio neku vrstu dragocene glumačke motorike, jer se dobro zna kako Kokan radi, kakvim tempom i koliko je posvećen svom poslu. Uradili smo odličnu i društveno odgovornu predstavu, sa jedanaest glumaca na sceni, a koja na najbrutalniji način kritikuje odnos vlasti prema pozorištu, ali i odnos pozorišta prema publici - dodaje naš sagovornik i ističe da je nova uprava NP Sarajevo od tamošnje vlasti dobila „odrešene ruke“ da sama odlučuje o repertoaru.

I, jeste li slobodni u osmišljavanju takvog repertorara?

- Da nismo bili slobodni, već bismo bili smenjeni posle premijere „Prosjačke opere“. Očigledno je da smo slobodni.



Koliki je budžet Drame za godišnju produkciju?

- Nije sve u novcu, dosta toga je i do ljudi. Bili smo u minusu oko 11.000 maraka, pa smo započeli projekat „Prosjačka opera“ i malo smo se, kako bi se to reklo u Bosni - razleteli i našli novac. Uspeli smo da završimo taj projekat, veoma uspešno, a predstavnici vlasti su bili na

premijeri i aplaudirali sami sebi.

Planirate da okupite mlade pozorišne umetnike i studente...

- Studenti Akademije scenskih umetnosti su dobili priliku da sarađuju sa nama tokom pripreme „Prosjačke opere“. Uveli smo model po kome će svi reditelji, ali i scenografi i kostimografi, koje

budemo angažovali, imati svoje asistente, a to će biti svršeni studenti ili studenti završne godine Akademije. Na taj način pokušavamo da predstavnike mlade pozorišne generacije uvedemo u pozorište, kako bi sticali praktična znanja i veštine, koje do sada nisu imali prilike da stiču.

Je li u pripremi neki novi komad?

- To će biti domaći pisac i to, najverovatnije, roman „Uhode“, Derviša Sušića. Dramatizaciju je uradio Darko Lukić, ali još se nismo odlučili za reditelja. To bi mogla da bude gala predstava, jer bi trebalo da nam se pridruže članovi Baleta i hor Opere. Za nekoliko dana odlučićemo ko će režirati komad, a trenutno razgovaramo sa nekoliko eminentnih reditelja iz Bosne i regiona.

Foto i tekst: N.K.

GRAD UŽICE



Festival zasluđuje podršku

- Skoro svake godine dolazim na festival i on je odličan, i po svom konceptu i po kvalitetu predstava koje se na njemu prikazuju. Ovogodišnja selekcija je odlična i mislim da festival zasluđuje svaku vrstu podrške - ističe Mirvad Kurić, v.d. direktora Drame Narodnog pozorišta Sarajevo.

RAZGOVORI O PREDSTAVI I PRESS KONFERENCIJA

NARODNO POZORIŠTE SARAJEVO

Kretenizovani i hipnotisani

Josip Pejaković, kao Dimitrija Andrejević: Mi smo bogati za ogromno iskustvo nepotrebnih krvavih ratova i ova predstava je naslonjena na taj temelj. Zato ostavlja utisak modernosti i ne ostavlja publiku ravnodušnom. Danas živimo život ove predstave.

Zijah Sokolović, kao Klaus: Mislim da smo uspeli da napravimo ovu predstavu jer smo dolazili iz realnosti, koju smo pokušavali da stavimo u oblik pozorišne predstave. Tako je ta realnost dobijala svoju drugu dimenziju, a to je da ne igramo karaktere već situaciju. Svima nama situacije određuju život, razmišljanja i emocije. Po tome je ova predstava značajna i ja se i kolegama zahvaljujem na disciplini. Svaki put kada igramo desi se sudar. Tako je bilo i večeras. Ne znam da li je publika više ušla u predstavu ili mi u realnost.

Ermin Sijamija, kao Simon: Od momenta kada sam postavljen za direktora drame, hteo sam da postavim ovaj tekst, jer mislim da je veoma značajan. Mnogim režiserima sam to predlagao i svi su govorili da je super, ali je nekako uvek postojao razlog da ga ne rade. Čak sam Dina Mustafića pet godina molio da radimo taj tekst. Na kraju smo odlučili da ga radimo sasvim slučajno, čekajući drugi tekst koji nismo dobili na vreme. Mislim da je bilo dva sata ujutru kada me je Dino nazvao i rekao: „Znaš šta, kada sve saberem i oduzmem i pogledam vreme u kome živimo, sada je vreme samo za jedan tekst – „Divlje meso“. I zaista mislim da je pogodio momenat kada treba da se uradi. Drago mi je što je imao podršku i okupio glumce koji nisu stali na scenu 20-25 godina zajedno.

Vesna Mašić, kao Marija: Marija kune vreme u kome živi, svakodnevne muke svakog člana porodice. Ona vrišti i taj krik je zbir stotina krikova koji svakodnevno razdiru utrobu jedne žene i majke. To je zbir kletvi balkanskog prostora, koje svakodnevno nekom lete sa usana. To nije deo originalnog teksta, ali je Dino Mustafić uneo u predstavu. Mislim da je to veoma mudro uradio.

Josip Pejaković, kao Dimitrija Andrejević: Ja sam tumač uloge koja najviše dovodi u pitanje evropske vrednosti i to mi nije bilo teško igrati. To je i moj privatni stav. Svakodnevno smo svedoci susreta sa tom evropskom bagatelom - intelektualnom, moralnom i svakom drugom. Mi koji smo čuvari



svoga identiteta, makar on bio i naopak, pogrdan, primitivan ili neobrazovan, vrlo brzo vidimo da njihove namere na ovim prostorima nisu takve kakvim ih predstavljaju. Zato nije teško bilo reći ono što danas misle svi. Jedino to mišljenje ne dele političari, koji lažu. Ne moramo da radimo ništa, Evropa će se raspasti pre nego što mi udemo u nju. Osim toga, mi smo njen deo i da je bilo sreće junačke u previranjima pre poslednjeg nepotrebnog rata, mi bismo bili favoriti u svim evropskim tendencijama. Imali smo teatar koji je bio ravnopravan sa britanskim. Svaki umetnik koji zagovara ulazak u Evropu trebalo bi da se zamisli, jer mi i u ovim okolnostima jedva sastavljamo kraj sa krajem.

Adi Hrustemović, kao Stefan: Ovde dolazi od sudara tradicije i modernog sveta, a moj lik se nalazi u rascepu kako da reaguje na sve to. Pokušava se odlepi od tradicije, ne shvatajući u šta srlja. Tek pred kraj pokušava uzeti stvari u svoje ruke, ali tada se više ništa ne može promeniti. Mlade generacije danas ne znaju ni gde idu, ni čemu streme, ni kako će završiti. Naravno, ne treba moderne vrednosti skroz precrtati, ali ne smemo se ni odvojiti od tradicije, jer nam se ne piše dobro. Trebalo bi naći balans između te dve stvari.

Aldin Omerović, kao Andreja: Moj lik je, za razliku od Adijevog, više okrenut porodičnim vrednostima. U originalnom tekstu je najmlađi brat i mladi revolucionar koji jedva čeka da počne rat da bi se pobunio i pognuo na tom putu. Kada smo čitali tekst, pojavilo se kao problem to što danas takve omladine nema. Lično, nisam tipičan omladinac i ne slažem se sa većinom vršnjaka. Sa te strane sam imao inspiraciju. Imam utisak da se stalno bune i nešto ruše, a zapravo nemaju pojma šta žele.

Branko Ličen, kao Hercog: Mislim da je to što je moj lik bio Jevrejin u drugom planu. Okončao je zbog onoga zbog čega danas okončaju ljudi, firme... Njega gazda Namac satire jer više ne štampa onoliko novca koliko bi trebalo. To bi bila savremena paralela. To da on na kraju izvrši samoubistvo je naša konstrukcija, jer je to jedini izlaz savremenog biznismena, koji ako ima malo morala - skoči sa nebodera. Trebalo je, po mom mišljenju još doraditi odnos oca i kćerke, jer to što se maloj dešava dolazi iz njihovog nedostatka komunikacije. Da je tu moglo da se radi više, sama uloga bi bila kompleksnija i zanimljivija. Raspad porodice je ovde u prvom planu. Njenim raspadaњem se raspada i društvo, moral.

Radovan Jovičić, učenik: Moje mišljenje je da je zadatak umetnosti da iskaže problem i ponudi rešenje. Mi smo videli problem, a rešenje se nazire kao iskra koja treba da se probudi.

Zijah Sokolović, kao Klaus: Mislim da je Stefanovski preko mog lika rekao kritiku ovog društva - živite kretenizovani, hipnotisani, imate oči, uši, nos, a ne koristite ih. Mislim da je to rešenje predstave - počnite da živite svoj život.

Mirvad Kurić, v.d. umetničkog direktora NP Sarajevo: Večeras je publika fenomenalno prihvatila ovu predstavu. U Zagrebu je bilo malo žešće, jer već dobro osećaju taj život. To je naše ogledalo - imamo izbora da li ćemo ostati u njemu ili ne. Moja prijateljica iz Zagreba radi u firmi čiji je vlasnik Namac. Ipak, ona nema redovnu platu, kao u Nemačkoj, niti je naučila da jede minhenske kobasice. Sa druge strane, on je naučio da joj u Zagrebu ne daje platu na vreme i da jede štrudle. Dakle, on se prilagodio nama, a ne mi njima.

Ana Milošević

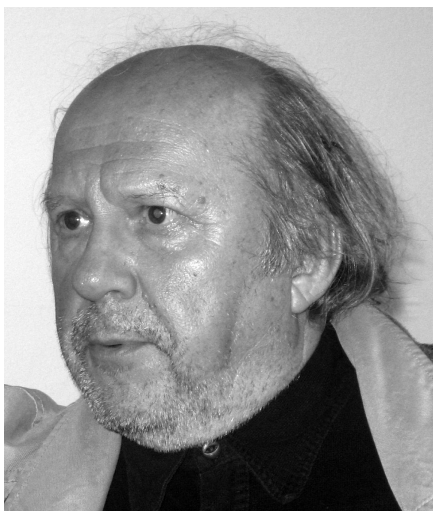
ZIJAH SOKOLOVIĆ, GLUMAC

Lepota izmišljotine koja se zove pozorište

Čovek je izmislio pozorište da se u njemu nađu ljudi sa dobrom namerom koji ne negiraju nešto što jeste. U umetnosti ništa ne može biti loše jer je to proba života, ogledalo stvarnosti, kaže za Bilten glumac Zijah Sokolović.

Umetnici na prostoru bivše Jugoslavije najčešće ocenjuju da njihove države nedovoljno brinu o kulturi. Pošto ste imali priliku da radite u zemljama, članicama EU, možete li da nam kažete kakav je taj odnos u sistemima koji se smatraju uređenim?

-Od Aristotela i Platona država je uvek imala problem da bude savršena. Put kroz civilizaciju pokazuje da svaka vlast ima određeni odnos prema umetnosti baš zbog toga što je umetnost ogledalo naše prirode, a politika se boji tog ogledala. Politika nikada nije mogla bez umetnosti, ni umetnost bez politike. Imate desetine miliona komada koji su pisani na tu temu. Taj zagrljaj, grč u kome se nalaze politika i umetnost je beskonačan. A umetnici i sada, taj veliki civilizacijski problem posmatraju kroz pare. Došli smo na najniži nivo i ne ponašamo se kao umetnici, nego kao ljudi koji traže pare za svoju umetnost. To je prvi nivo devijacije i degradacije tog odnosa. Pri tom smo i mi na neki način, podržali sve sisteme takve kakvi jesu, što se vidi iz rezultata glasanja. A onda, kada izaberemo to što smo izabrali, imamo problem, jer očekujemo da će taj sistem nama dati mnogo više para. Radi se, znači, isključivo o parama i o tezi da kad bi mi imali više para mi bismo bili veći umetnici. Ali, političke strukture ne trpe svaki oblik umetnosti i uvek postavljaju neke granice. To je prirodno. Naći meru u odnosu umetnosti i politike je civilizacijsko pitanje. Nemamo pravo da se žalimo na okolnosti koje smo u dobroj meri, svojim izborima, sami kreirali. Sve je svedeno na jedan licemerni odnos prema stvarnosti. Nema idealnih rešenja. Predstava je put ka umetnosti. Gledaoci dođu da ponekad dožive tu umetnost ako je bila, i ako nije bila, možda za nekog jeste, ili čak ako je bila da to negiraju. U tome je lepota izmišljotine koja se zove pozorište. Čovek je izmislio pozorište da se u njemu nađu ljudi sa dobrom namerom koji ne negiraju nešto što jeste. Ali, ta potreba negiranja stvarnosti je tako jaka da su mnogi toliko agresivni i ne razumeju da niko nije pravio predstavu da namerno bude



loša i da njih iznervira. A u umetnosti ništa ne može biti loše, jer je to proba života, ogledalo stvarnosti.

Da li ljude vara utisak da u susretu tradicionalnog i savremenog najčešće ne uspevamo da izdvojimo prave vrednosti?

-To je kompleksno pitanje. Mi ne znamo u kom sistemu živimo i koji sistemi u svetu postoje. Imamo samo taj populistički, nacionalistički odnos prema nekim svojim vrednostima kojih se držimo tako žestoko, misleći da ako ih se odrekemo da ćemo se potpuno izgubiti u svetu. Pri tom vozimo strane automobile, slušamo njihovu muziku, uzimamo njihove kredite, njima se klanjamo i sa njima igramo fudbal. Mi smo stalno sa njima, a želimo da budemo nešto posebno. Kad odete u drugu civilizaciju i kad se okrenete svom identitetu i tome šta ste vi, ne kao nacija, vera, već šta ste vi kao čovek i od čega treba da živite, onda shvatite da postoji to "divlje meso", neka vaša nacija, neko vaše vaspitanje. Tada moramo imati meru da izdvojimo ono što je iz naše tradicije vredno, ali ne sve. Da li u našu tradiciju u 21. veku ubrajamo ulice koje se ne čiste, neuređene parkinge? U vremenu u kome ljudi lete u kosmos, presađuju mozak, oko, istražuju crnu rupu, mi još pljuemo po ulici i idemo u pozorište da se samo tamo nasmejemo. Moramo sami da sredimo svoj svet, a ne

možemo ga srediti dok ne dođemo u dijalog sa drugim svetom, dok ne otvorimo granice. Mi dobijamo fras od Evrope, a ne popravljamo zube, imamo stotine hiljada nepismenih, ne poštujemo saobraćajne znake. Nemamo kulturu stanovanja, pozivamo se na tradiciju a ne poštujemo vlastite mitske zgrade na kojima, protivno zdravom razumu, ugrađujemo erkonidišne uređaje. Cilj nam je da vozimo dobre automobile, da imamo puno para, da za svoj rad budemo bolje nagrađeni, a ne želimo da uđemo u Evropu plašeći se da će nas ona staviti na ono mesto koje nam pripada. Iznenađeni smo što u Užicu postoji Jugoslovenski pozorišni festival koji okuplja umetnike sa prostora nekadašnje zajedničke države. Sramota je što imamo samo jedan takav festival.

Zahvaljujući "Teatro projektu" proglašeni ste za ambasadora UNDP-a za nenasilje i toleranciju. Šta je suština tog projekta?

-Pozorište je u ovom naručenom projektu sredstvo informacija za mlade ljude koji će se u periodu odrastanja susretati sa brojnim društvenim problemima. Imamo predstavu o nasilju kako bismo mlade upoznali sa tim šta je mitsko, porodično, svakodnevno, psihološko, fizičko nasilje, kao i predstavu o drogi u kojoj ih informišemo o štetnosti narkotika.

Za sedam dana gostovaćete u Užicu sa predstavom "Demokratija". Ima li demokratije u svetu u kome živimo?

-Predstava "Demokratija" je naručena i urađena da se ljudi informišu o tome šta je demokratija, kako se došlo do sistema koji se tako zove i da na osnovu tih informacija oni dalje grade svoj svet. Demokratija ima mnogo i svako društvo bira njen nivo koji mu odgovara i menja ga pošto ništa nije definitivno. Prve demokratske države bile su Francuska posle buržoaske revolucije i Amerika nakon građanskog rata. Mi smo imali građanski rat, ali demokratiju u pravom smislu nismo ostvarili.

V. Tucović

JOSIP PEJAKOVIĆ, DIMITRIJA ANDREJEVIĆ

Možda smo stvarno za muzej

Ovo su vremena lakih rešenja i neću se začuditi ako vidim Zmaja u Šekspiru kao što nisam, kad su angažovali transvestita za ulogu Koštane, ironično komentariše opštu kulturnu klimu Josip Pejaković za festivalske novine.

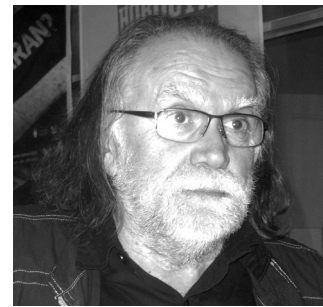
Posle višedecenijskog glumačkog staža, šta Vama znači festivalska poruka No pasaran?

—U samoj predstavi sam je izgovorio u krik koji je prvi put iskazan 80-tih godina, a da Goran Stefanovski verovatno nije bio ni svestan šta je uradio, kakvo nam je delo ostavio u amanet za buduća vremena. Što se ovaj tekst više bude igrao u budućnosti, biće sve bolji i bolji! Jer Goran nije komunicirao samo sa jednim društvenim trenutkom, zato je interesantan! Teatar nikad nije ni trebalo da ide niz dleku, niti da mu neko duva niz leđa, teatar je morao da se suprostavlja svemu onome što taj krik znači. U ovoj predstavi ja sam možda tumač tog po-

klika, time što se izjašnjavam o Evropi na jedan tipičan naš, današnji način. Siluju nas da odemo u Evropu, u kojoj smo već odavno, po svim postupcima i po onome što smo demonstrirali svih ovih godina, uz sve to, oni su uništili to što smo mi demonstrirali, naravno uz našu pomoć. Ne bi svakako uspeali da im nismo tako zdušno pomagali. Mi smo verovali da ćemo kad sve srušimo, nešto novo izgraditi i sad nam nije ništa ostalo, sem tog poklika, koji ja u jednom trenutku izgovaram kao „Pa idite u Evropu, jebala vas ta Evropa!“ To je misao normalnih ljudi, onih koji stoje čvrsto na obe noge, te osiromašene amorfne mase na celom ovom regionu.

Vidimo kako se svet menja na sve moguće načine, od političkih do geografskih mapa. Zapitate li se šta se sada očekuje od umetnosti, kako ona može pratiti ovu stvarnost u kojoj se svi loše snalazimo?

—Mi više nemamo univerzalni znak, danas je sve u tehničkom smislu pobačaj. Neko bi trebalo da nas porodi ponovo da bismo opet egzistirali i živeli životom dostojnim čoveka. Nismo mi dobro živeli ni u onom sistemu i tu je bilo rigidnosti, zabrana, ali smo imali taj univezalni znak. Znali smo da pripadamo jednom većem prostoru nego danas. Umetnost je u tumačenju onih koji danas vladaju, u ekstremnom smislu „šejtanski posao.“ Bilo je slično i u prethodnom sistemu i u našim porodicama, jer je jedino ozbiljno bilo, postati doktor, radnik, inženjer, revolucionar, ovo je i dalje lakrdijašenje, neizvestan posao, to je i sad dominantan stav. U Srbiji su postojeći festivali u liku BITEFA, Sterijinog pozorja, izgubili smisao jer je smanjeno tržište, nema više razlika, takmičenja, ostala je pozorišna samoljubivost. Ili je u pitanju nasilno multietniziranje festivala. To je koješta kad više nema te zemlje, tog tržišta. Tvrdim da smo 80- tih



imali bolje glumce nego u Engleskoj. Pripadnici te generacije koja je bila u konkurenciji evropskog standarda, danas su pod zemljom, ili su nevoljnici, ili nezadovoljni, namćorasti ljudi, koji neće više da igraju, oni se u ovom vremenu netaalentovanih ne snalaze. Ta brza rešenja, ti rijaliti, taj Cetinski koji peva na wc šolji, to je ono što puni dvorane. Publika je vaspitana na lakim rešenjima i svaki pokušaj da joj se metaforično obratimo ili navedemo da razmišlja, ona odbacuje. Možda smo mi stvarno za muzej! Tu je Zmaj, lik koji je retardiran, ali se neću začuditi ako ga dovedu da igra Šekspira, kao što im je palo na pamet da transvestit igra Koštanu. Možda smo mi skroz konzervativni i netaalentovani za ovo vreme, ko zna, ali moram da kažem šta mi se ne dopada.

M. Petrović



ERMIN SIJAMIJA, U ULOZI SIMONA

Počeli smo se buditi

JPF je izuzetno kvalitetan festival, ne samo po selekciji predstava, već i po selekciji pozorišta. Veoma ga cenim i velika mi je čast kada kod gostujem na njemu. I celokupan prateći program, počevši od samog Biltena, okruglih stolova, izložbi i tribina koje se održavaju u sklopu festivala, ali i vođenja običnih teatarskih razgovora, ostavlja veoma jak utisak na učesnike, kaže glumac Ermin Sijamija.

Pre nekoliko godina kada smo razgovarali za Bilten rekli ste da je situacija u kulturi i u pozorištima u BiH blago rečeno očajna. Kakva je danas?

—Slika teataru u BiH danas se ne razlikuje nimalo od slike teataru na celom regionu. Situacija je svuda, ajde da ne upotrebim opet reč očajna, ali je blago kritična. Uglavnom, kao i pre, zbog novca. Ali bar kod nas u BiH, postavlja se pitanje „da li je taj finansijski problem, ili problem nedostatka sredstava za rad, iznedrio nešto?“ Evo, čudno je da u sarajevskim teatrima u poslednjih godinu i po dana desila neka revolucija sa vrlo kvalitetnim predstavama u NP, „Divlje meso“ i „Prosjačka opera“ koje su napravile bum u BiH, ali i predstave u SARTR-u i Kamernom teatru. Moram priznati da je došlo do poboljšanja kvaliteta predstava. Ubeden sam da je ne-

dostatak sredstava učinio da se svi osećamo drugačije, da treba da se stisnemo sa svih strana i da uložimo ogroman trud, najverovatnije iz straha da li ćemo biti u mogućnosti da uradimo sledeću predstavu, pa neka ova bude najbolja. Time smo uspeali da podignemo profesionalnost, kvalitet rada i odgovornost. Sve ono što čini kvalitetno pozorište nekako smo uspeali da oživimo i moram ponosno reći da u protekloj sezoni u BiH imamo pet-šest veoma kvalitetnih predstava. Ovim smo dokazali da smo i pored nedostatka sredstava, teatar pomerili par lestvica više za vrlo kratko vreme.

Teatar se podigao u BiH, a da li ćemo se posle ovakvih drama i mi, obični ljudi podići?

—Jesmo danas još malo uspavani. Ali ako ćemo gledati po teatru, i među pu-

blikom se poslednjih godinu dana oseća promena. Oni koji su u kritičnom periodu tražili samo komedije, da dođu malo da se nasmeju nečemu jer im je dosta crnila, danas dolaze i na „Divlje meso“, „Prosjačku operu“, „Životinjsku farmu“, jer su očigledno počeli da se bude. Kao pozorišni čovek primećujem da smo počeli da se polako svi razbudujemo na ovim prostorima. Nećemo sasvim progledati i bitno pomeriti stvari, jer ovde sve sporo ide, ali verujem da su ljudi počeli da se pokreću. Međutim, fali kritične mase, koja čita, koja gleda i deluje. Ona je još uvek pod „šatorima sa pevaljkama“, uz tv ekrane u rialitijama, sapunicama. Još ove stvari da zakonom zabranimo, pa ćemo se sasvim probuditi i brže pomeriti na lestvici života.

B. Damnjanović

REČ KRITIKE

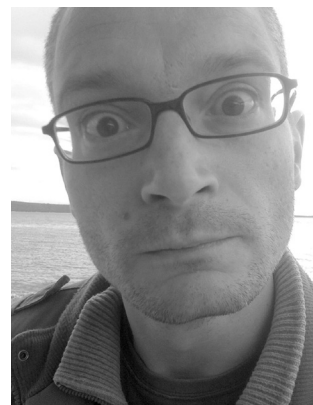
Neprolazna dijagnoza

Postoje dramski tekstovi koji toliko točno seciraju zbilju da ih se kazalištarci jednostavno boje. S razlogom, naravno, jer uhvatiti se u koštac s takvim monstrumima znači duboko pogledati u sebe, uvrijediti nekoliko, ako ne i većinu prisutnih, i ostati na deziluzioniranoj vjetrometini. „Divlje meso“ Gorana Stefanovskog upravo je takav tekst, koji iz svoje tridesetpetogodišnje daljine i dalje svježe i jasno mrvi u prah iluzije i desnih i lijevih, i liberala i nacionalista, mladih i starih, ženskih i muških. Drama sarajevskog Narodnog pozorišta i redatelj Dino Mustafić imali su hrabrosti prepustiti se usudu i isplivali, kako bi publici diljem takozvanog regiona predstavili ono što je mnogima u kazališnom poslu uzor, ali rijetko kad zaista pođe za rukom: razbijenim ogledalom publiku istodobno zaslijeptiti, raniti i ganuti.

Pored dramaturginje Želje Udovičić Pleština, čije intervencije su ovdje nužne i točne, Mustafić je imao veliku podršku u ansamblu koji je sam skupio od glumaca koji su iz Sarajeva i sa njegove scene, na sve moguće načine, odavno otišli, kao i od onih koji unatoč svemu i dalje ostaju, te mladih, spremnih suprotstaviti se turomnoj i bezizlaznoj ne samo kazališnoj zbilji današnje BiH te, ako treba, i zagristi je, koliko god zbog toga trnuli zubi. Za ovo i ovakvo „Divlje meso“ zaista su potrebni i dominantni Josip Pejaković i zlokobno zaigran Zijah Sokolović, jednako koliko i nadobudni Adi Hrustemović i zastrašujuće paraliziran Ermin Sijamija. U drugom planu, samo naizgled skrajnute ali zapravo u funkciji žanrovski, gotovo mitemski, zadane podloge preživljavanja i obitelji i nacije i društva u cjelini, stoje ženski likovi

u tumačenju Vesne Mašić i Ejle Bavčić-Tarakčije, a pridružujem im se, nakon što to nauči težom metodom vlastite kože, i Džana Pinjo. Bez ansambla, takvog kakav jest, predstava ne bi imala snagu kakvu ima, snagu kletve i pročišćenja istodobno.

U potrazi za pravim načinom postavljanja sukoba dviju besmrtnosti, s jedne strane zadanosti krvi i tla a s druge liberalnog kapitalizma koji ništa manje proždire svoju djecu, redatelj je posegnuo za gotovim rješenjima i pozornicu ostavio praznom kako bi istodobno mogao imati plan komentara, događajnosti i bezvremenosti. Ovaj posljednji, osmišljen kao ples mrtvaca u grotesknoj koreografiji Irme Omerzo, najmanje je funkcionalan pa nakon nekog vremena počinje i smetati svojom ustrajnošću. Ukoliko to i jest bila namjera, a može se i tako čitati, taj nemali detalj



Piše: Igor Ružić

podsjeća na činjenicu da je Mustafićeva režija u pravilu prenaplašena i u stanju čak i najmanju suptilnost pretvoriti u veliku gestu, nerijetko bez razloga i potrebe. No, zažmiri li se na trenutak i koncentrira na bitno, „Divlje meso“ ostaje velika i važna predstava, a dijagnoza koju postavlja, nažalost, još uvijek neprolazna i, ne samo kazalištu, nužna.

REČ PUBLIKE

Šamar za buđenje

Dijana Popović: Prateći festival posljednjih godina, od kada i Sarajlije dolaze, moram priznati da nikad nisam mnogo očekivala od njih, ali posle ovog večerašnjeg izvođenja, moram priznati da sam pogrešila u proceni. Moram odati priznanje ansamblu, ali i odlično prilagođenom tekstu koji pogađa pravo u centar, u nas same.

Bojan Radojičić, ekonomista: Dobar komad. Mada je po mom mišljenju moglo da se i malo skrate neki segmenti. Dobre replike je imao u monolozima Zijah Sokolović, za koje stvarno treba staviti prst na čelo i zapitati se, gde



mi to stvarno srljamo, treba da se probudimo.

Tanja Sarić: Prosečno. Sam početak predstave mno-

go je umrtvljen, malo više razvučen. Mislim da je priča mogla biti ispričana dinamičnije u kraćem vremenu. Čini

mi se kao da pojedini glumci nisu imali energije da iznesu i dokažu stavove likova koje su tumačili, dok su, opet, drugi bili zaista briljantni.

Vladimir Nikolić, apsolvent: Vrlo dobro ispričana balkanska priča, evropska... Mislim da je ovo teatarski poziv na buđenje, jak šamar za dozivanje sebi. Odlična poruka za one koji su uspjeli da je pronađu.

Nataša Marković: Istoriya se ponavlja, ili svi smo dužni da proživimo isto, samo je pozicija figura u našoj „partiji šaha“ drugačija. Čestitke sarajevskom ansamblu.

B.D.

MUZEJ JUGOSLOVENSKOG POZORIŠNOG FESTIVALA U NASTAJANJU

Prostor „žive“ pozorišne umetnosti

Na prvom spratu zgrade Narodnog pozorišta Užice, otvoren je Muzej Jugoslovenskog pozorišnog festivala u nastajanju. Time je grad, zahvaljujući entuzijazmu zaposlenih u užičkom teatru, dobio jedinstveno mesto koje podseća na nekadašnje užičke predstave koje su učestvovalе na dosadašnjim festivalima.



Postavku, koja nije konačna, jer će se vremenom menjati novim sadržajima, čine umetničke fotografije Radovana Bajе Vujovića, plakati sa prethodnih festivala, delovi scenografija, kostimi, rekviziti... Deo muzeja je i „Uskokovićeva soba“ (nazvana po Milutinu Uskokoviću, književniku rodom iz Užica i začetniku srpskog urbanog romana), čiji se roman „Čedomir Ilić“, trenutno priprema za iscenaciju, u kojoj su izložene najnovije nagrade užičkog ansambla. Dogodine taj prostor poneće naziv po Ljubomiru Simoviću, takođe Užičaninu, književniku i akademiku.

- Biće to „živi“ muzej, jer ne verujem u muzeje koji nude konačne postavke. Nećemo plagirati nijednu insti-

tuciju koja se time bavi, već ćemo osmišljavati sopstveni put koji će, pre svega, biti posvećen nauci i istraživanjima, a biće i dovoljno interesantan da privuče pažnju. Budućim generacijama želimo da osta-

vimo vredno nasleđe, da ih inspirišemo na nove ideje i kreativne pristupe pozorišnoj umetnosti, ali i da ih podsećamo na to kako smo mi radili - kaže Zoran Stamatović, direktor NP Užice, zahvalivši

se na angažovanju scenografkinji Marijani Zorzić Petović, kostimografinjama Snežani Neni Kovačević i Tamari Bušković, ali i ostalima u tehničkoj službi te ustanove na doprinosu u osnivanju muzeja.

- Nameravamo da okupimo mlade i obrazovane ljude, koji će ići u susret pozorišnoj budućnosti. Ugostićemo kongres pozorišnih kritičara i pojedine međunarodne teatarske organizacije i sve to pomoći će nam da do detalja „izbrusimo“ naše ideje - poručuje Zoran Stamatović.

Uprava pozorišta očekuje podršku drugih tetatarskih kuća, posebno od Narodnog pozorišta Beograd i Jugoslovenskog dramskog pozorišta, kako bi se postavka obogatila dodatnom građom.

Foto i tekst: N. Kovačević



impol
Aluminium Industry

Impol · Seval

PTC

Радио-телевизија Србије

Danas

Blic

prvi partizan

Sirogojno
style

Raiffeisen
BANK

O PREDSTAVI

IZ KRITIKA

„Mislim da nikada u povijesti nismo imali veći stupanj kontrole nego što je danas. Drugačiji je način vladanja nad nama, a mi se krijemo i bježimo od priznanja te činjenice. Životinjsku farmu ne treba gledati kao neku priču koja se odnosi na razdoblje između dva svjetska rata. To je priča koja i danas dobro otkriva mehanizme koji nas guše i varaju. Podsjeća nas na bol, patnju i tugu koju pronalazimo u toj varci. Ta patnja nije historijska, ona je osobna“ – govori Urban.

(Luka Benčić, Jutarnji list)

...U završnom dijelu predstave iscrtana šahovnica uvođi nas – poput nekog televizijskog političkog reality showa – u hrvatsku stvarnost, gdje upravo zasjeda svinjski komitet. Orwellov roman završava oštrom i bučnom svađom, u kojoj više nije bilo moguće raspoznati tko je svinja, a tko čovjek.

U predstavi je to modificirano u burnu raspravu na temu svinjogojstva, »naših« i »njihovih« svinja, umjetne oplodnje svinja, projekta Europske unije vezanog uz svinje i tako dalje. Na kraju se više ne razaznaje jesu li to ljudi ili svinje, a na pozornici se pojavljuje masa lutaka na napuhavanje, što je gorka poenta ove priče.

U predstavi »Životinjska farma« u prvom je planu kolektivna igra, no u njoj je svaki od glumaca dobio i svoje solističke dionice. Velikom energijom i predanošću orvelijanski svijet prizvali su Olivera Baljak, Igor Kovač, Jelena Lopatić, Jerko Marčić, Nika Mišković, Nikola Nedić, Damir Orlić i Tanja Smoje. Tekstove songova potpisuju András Urbán, Nataša Antulov, Nika Mišković, Nikola Nedić i Tanja Smoje. Svi oni ispraćeni su dugotrajnim pljeskom premijerne publike.

Predstava »Životinjska farma« možda i nije ponudila nešto što već ne znamo i mnogi motivi djeluju kao već viđeno, no ona je tu kao podsjetnik na ono što se događalo i što se nažalost događa i danas, a vjerojatno će se događati i u budućnosti.

(Kim Cuculić, Novi list)



VEČERAS

HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE
IVANA PL. ZAJCA RIJEKA

ŽIVOTINJSKA FARMA

George Orwell

Režija: Andraš Urban

Adaptacija teksta:

**Nataša Antulov
i Andraš Urban**

Scenografija:

Andraš Urban

Dramaturgija:

Nataša Antulov

Kostimografija:

Bjanka Ursulov

Kompozitor:

Irena Dragović Popović

Tekstovi songova:

Andraš Urban,

Nataša Antulov,

Nika Mišković,

Nikola Nedić,

Tanja Smoje

Dalibor Fugošić

Oblikovanje svetla:

IGRAJU:

OLIVERA BALJAK

JASMIN MEKIĆ

JERKO MARČIĆ

NIKA MIŠKOVIĆ

NIKOLA NEDIĆ

DEAN KRIVAČIĆ

TANJA SMOJE



NARODNO POZORIŠTE
UŽICE



Република Србија
Министарство културе и информисања



Пише: Zoran Jeremić

Zašto Balkan nije seksi

veće da sedim na klupi za opuštenost u Nirnberskom procesu.

Naslov ovog mog tekstića zapravo je naslov poznatog eseja Gorana Stefanovskog, koji duhovito i precizno tematizuje zapadnjačke stereotipe o Balkanu, i obrnuto. Reditelj Dino Mustafić i sarajevsko Narodno pozorište pročitale su (i poprilično dočitali) "Divlje meso" od istog pisca tako da više nikakve dileme nemam kada je u pitanju odgovor na postavljeno pitanje iz naslova. Džaba ti seks kad luda majka kune, a blesavi otac delje frulicu da bi sviruckao onoj stvari.

Pomenuti esej Stefanovski započinje konstatacijom da ima jedna ulična mudrost koja kaže da na Balkanu nije moguće da se rodiš i umreš u istoj državi. Ma kakva država, bar mi znamo da je moguće da se rodiš kao Kremanac a da završiš kao Atlantiđanin.

Jednom su opet Gorana

Stefanovskog pitali kako čovek postaje čudovište (pogledati na Jutjubu). Pozivajući se na Euripidove "Bahantkinje", on zaključio da dionizijskim porivima običan smrtnik teško odoleva. Setio se svog prvog povratka iz Londona početkom sedamdesetih sa novim albumom Stonsa pod miškom i susreta u skopskoj Debar-mali sa dedom koji je preživio nekoliko ratova. Na dedino pitanje šta kažu u Velikom svetu, kad će ponovo biti rata, mladi Stefanovski se pitao kako je moguće da on ne zna da je sa ratovima završeno, da su preplivali reku istorije i dotakli utopiju. Trideset godina kasnije, kaže on, razumeo je dedino "pitanje". Ceo život je igra pred bogom rata.

Ja bih dodao, pod uslovom da Kit Ričards nije bog, u šta je teško poverovati.

Sinoć je u predstavi gotovo sve poumiralo osim korporativnog kapitalizma, ali ja

ipak verujem da idu dani kad će neka sila ujediniti bageristu i nesrećnika kome ruše kuću. Mada, kad bolje razmislim, to sa bageristom nije više seksi.

U "Međaju", užičkom časopisu za književnost, umetnost i kulturu, nedavno smo objavili Goranov tekst "Svađa sa Kafkom", koji je napisao za potrebe briselske konferencije Kulturne akcije Evrope. U toj ubojitoj fikciji, uzaludno ubeđuje svog prijatelja Kafku da, pored toga što je nesumnjivo veliki talenat, mora da se priključi novim trendovima ako misli da preživi kao pisac.

Kada sam ga pitao na koliki honorar za tekst računao, odgovorio mi je: "Kad se vidimo, računam na duplu šljivovicu, a onda bogami i na lepinju sa kajmakom, strogo užičke proizvodnje."

Znao sam, naš čovek, sa dionizijskih svečanosti kod "Šuljage"!

VREMEPLOV JPF-A

Prvi Jugoslovenski pozorišni festival u Užicu, održan je od 11. do 18. novembra 1996. godine. Na festivalu je izvedeno sedam najboljih predstava iz pozorišne produkcije tadašnje države, Savezne Republike Jugoslavije kao zajedničke države Republike Srbije i Republike Crne Gore. Selektor je bio poznati pozorišni kritičar Dejan Penčić Poljanski. Otvarajući Festival, kako su preneli mediji, tadašnja ministarka za kulturu Srbije, dr Nada Popović Perišić,

istakla je da je Ministarstvo pomoglo Festival, jer, ima tendenciju da bude jugoslovenski i da zameni one prostore koje smo izgubili raspadom SFRJ.

Prvu predstavu na Festivalu izvelo je Narodno pozorište Beograd, "Život je san" Kalderona de la Barke, u režiji Nikite Milivojevića.

Sledećih večeri nastupili su glumački ansambli Narodnog pozorišta Sombor - "Kate Kapuralica" Vlahu Stuliću u režiji Jagoša Markovića, Pozo-



Prva predstava na JPF-u: "Život je san" Kalderona de la Barke u režiji Nikite Milivojevića, a u izvođenju Narodnog pozorišta Beograd

rišta "Bosko Buha" Beograd - "Carev zatočnik", Miodraga Stanislavljevića u režiji Milana Karadžića, Jugoslovenskog dramskog pozorišta Beograd - "U potpalublju", Vladimira Arsenijevića u režiji Nikite Milivojevića, Dečijeg pozorišta Podgorica - "Novela od ljubavi", Stevana Koprivice

u režiji Milana Karadžića, Srpskog narodnog pozorišta Novi Sad - "Murlin Murlo" Nikolaja Koljade u režiji Radoslava Milenkovića i ponovo Jugoslovenskog dramskog pozorišta - "Bure baruta", Dejana Dukovskog, u režiji Slobodana Unkovskog. (nastaviće se)

R.P.

OCENA PUBLIKE

Jugoslovensko dramsko pozorište Beograd
RAZBIJENI KRČAG4,53

Narodno pozorište Sarajevo
DIVLJE MESO.....4,03

Izdaje Savet XX Jugoslovenskog pozorišnog festivala Užice 2015.

Uređuje redakcijski odbor: Radojka Popović - urednik, Nenad Kovačević, Verica Tucović, Mirjana Petrović, Ana Milošević, Bogdan Damnjanović, Zoran Jeremić, Igor Ružić.

Tiraž: 500 primeraka • štampa Grafoprint Užice